

Vážime odpad. Ale kto bude vážiť účet občanov?

V Turčianskych Tepliciach sa hovorí o zavedení váženého zberu komunálneho odpadu. Na prvý pohľad to môže znieť logicky: kto vyprodukuje viac odpadu, zaplatí viac. Menej odpadu, nižší poplatok. Lenže pri takomto systéme si musíme položiť oveľa dôležitejšiu otázku:

Kolko bude celý systém stáť a bude pre občanov skutočne lacnejší?

Dôvodová správa k pripravovanej legislatíve uvádza, že váženie komunálneho odpadu môže viesť k zníženiu celkového množstva vyprodukovaného odpadu. Zároveň však počíta s tým, že pri zavedení váženého množstvom zberu môže obec zaviesť predpavok na poplatok a následné zúčtovanie podľa skutočných nákladov na zber a likvidáciu odpadu, vrátane prípadných nárokov občana na úľavu.

A práve tu by sme mali byť v Turčianskych Tepliciach mimoriadne opatrní. **Občan nemôže platiť za experiment.** Váženie každej nádoby pri jej vyprázdňovaní nie je zadarmo. Potrebná je technika, vážiaci systém, evidencia, softvér, údržba, kontrola a administratíva. To všetko sú náklady. A ak sa tieto náklady premietnu do poplatkov, môže sa stať, že občan síce bude platiť „za kilogram“, ale zároveň bude platiť aj za samotný systém, ktorý mu tento kilogram odváži a zaeviduje. Výsledkom nesmie byť systém, ktorý vyzerá spravodlivejšie na papieri, ale v skutočnosti zaťaží rodinné rozpočty ešte viac. Preto podľa mňa nestačí občanom povedať: „Budete platiť podľa toho, koľko odpadu vyprodukujete.“

Občania majú právo vedieť:

- Koľko bude zavedenie váženia stáť mesto?
- Koľko bude stáť jeho každoročná prevádzka?
- Kto tieto náklady zaplatí?
- Aký bude reálny dopad na poplatok pre jednu domácnosť?

Ilustračný obrázok

- Koľko zaplatí bežná rodina dnes a koľko po zavedení systému?
- Čo sa stane s domácnosťami, ktoré objektívne produkujú viac odpadu – napríklad rodiny s deťmi?
- A predovšetkým: **Bude výsledkom skutočná úspora pre občana, alebo iba sofistikovanejší spôsob výberu poplatku?**

Som za to, aby sme hľadali spôsob, ako znižovať množstvo komunálneho odpadu a motivovať ľudí k triedeniu. Ale motivácia nesmie byť postavená na tom, že mesto vytvorí drahý systém a jeho účet následne pošle občanom. Ak má byť váženie odpadu zavedené, musí byť najskôr jasne preukázané, že občanom neprinesie iba ďalšiu finančnú záťaž, ale reálnu úsporu a spravodlivejší systém. **Spravodlivý systém áno. Drahší systém nie.**

A ak to preukázané nie je, považujem za svoju povinnosť takýto systém spochybniť a požadovať jeho prehodnotenie. Turčianske Teplice potrebujú rozumné hospodárenie, nie experimentovanie na úkor svojich obyvateľov. Najskôr si spočítajme, koľko bude váženie odpadu stáť. A až potom rozhodneme, či ho chceme. V dôvodovej správe je veľmi zaujímavá pasáž: sama uvádza, že ak obec vážený množstvom

zber nezavedie, zákon jej tým neukladá novú povinnosť ani jej neznižuje motiváciu v oblasti odpadu. Zároveň sa v nej píše, že pri „pôvodných systémoch“ spoplatnenia môže pretrvávajúť nižšia motivácia predchádzať vzniku odpadu a triediť. Mesto aktuálne občanov vyzýva na podanie prihlášok do množstvom váženého zberu; pre rodinné domy bol termín predĺžený do **30. 9. 2026**. Zároveň mesto obstaráva technické vybavenie systému; pri jednej z aktuálne zverejnených zákaziek je predpokladaná hodnota **370 374,60 €**.

A čo podpis občana? Podpisujeme pravidlá, ktoré ešte nepoznáme?

Ďalšou vecou, ktorá si podľa mňa zaslúži pozornosť, je samotná prihláška občana do systému váženého zberu. Ak má občan podpísať dokument, v ktorom v čase podpisu nie sú jasne a konkrétne uvedené všetky podmienky, podľa ktorých bude jeho poplatok vypočítaný, potom je namieste otázka:

Čo vlastne svojim podpisom občan potvrdzuje?

Občan by predsa nemal podpísať „bianko šek“ na budúci spôsob platenia za odpad. Pred podpisom musí byť podľa mňa úplne jasné:

- aký bude spôsob výpočtu poplatku,
- aká bude cena za kilogram odpadu,
- aký bude prípadný minimálny alebo základný poplatok,
- ako sa bude účtovať váženie,
- ako sa bude riešiť reklamácia nesprávne zaznamenatej hmotnosti,
- kto bude niesť zodpovednosť za chyby vážiaceho systému,
- ako bude občan kontrolovať údaje o svojej nádobe,
- a čo presne sa stane s jeho platbou na konci zúčtovacieho obdobia.

Podpis občana nemá byť formalita. Má byť prejavom

informovaného súhlasu s jasne stanovenými pravidlami.

Ak dnes občan podpisuje prihlášku, no presné finančné dôsledky systému ešte nemá pred sebou, je úplne legitímne pýtať sa: **Prečo má občan podpísať niečo, keď ešte nevie, koľko ho to bude stáť?**

A práve preto by som požadoval, aby boli všetky podmienky systému, spôsob výpočtu poplatku a jeho maximálny možný finančný dopad na domácnosť verejne a zrozumiteľne vysvetlené ešte predtým, ako občan svoj podpis pripojí.

Mesto už dnes investuje do systému, ktorého celková projektová hodnota podľa mestských informácií dosahuje **555 683,01 €**, pričom nenávratný finančný príspevok predstavuje **511 228,37 €**. To však neznamená, že budúca prevádzka systému bude pre občana automaticky lacnejšia. Dotácia totiž nie je dôkazom, že systém bude lacný. Je iba dôkazom, že sa na jeho vybudovanie podarilo získať verejné prostriedky.

A preto sa pýtam:

Kolko bude vážený odpad stáť občana Turčianskych Teplíc o rok, o dva alebo o päť rokov?

A kým na túto otázku nebude jasná odpoveď, nemali by sme od občanov žiadať podpis na prázdny dokument a tváriť sa, že je všetko rozhodnuté a jasné.

Rastislav Makový,

občan mesta Turčianske Teplice

foto: magnific.com; archív RM

